

KLIIMAMINISTEERIUM

Margus Puust
Eesti Jahimeeste Selts
ejs@ejs.ee

Teie 03.03.2026 nr 14-9/260502/2601826

Meie 15.05.2026 nr 15-5/26/898-6

Vastused Keskkonnaameti järelevalveametnike pädevuse ning rakendatavate järelevalvemeetmete kohta

Austatud Margus Puust

Pöördusite Õiguskantsleri poole sooviga saada selgitusi Keskkonnaameti (KeA) järelevalvepädevuse küsimuses. Vastavalt märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 5 lõikele 3 edastas Õiguskantsleri Kantslei 03.03.2026 kirjaga nr 14-9/260502/2601826 Teie selgitustaotluse vastamiseks Kliimaministeeriumile.

Esitasite taotluse analüüsida KeA järelevalveametnike pädevust ning praktikas rakendatavate järelevalvemeetmete vastavust kehtivale õigusele, eeskätt jahipidamise ja relvade kontrollimise kontekstis. Esitatud küsimuste osas küsisime sisendit KeAlt ning relvaseaduse ja korrakaitseaduse kohaldamise küsimustes Siseministeeriumilt.

1. KeA järelevalvepädevuse ebaselge ulatus jahindust või relva käitlemist reguleerivates õigusaktides.

Teie hinnangul teostab KeA riiklikku järelevalvet jahiseaduse (JahiS) §-de 47¹–47³ alusel ning võib kohaldada ka korrakaitseaduses (KorS) sätestatud erimeetmeid. Samuti märgite, et selliste meetmete rakendamise õigus on selgelt olemas jahipidamise käigus püssikotist väljas oleva laadimata jahirelvaga looduses viibimise ajal (JahiS § 23 lõiked 1-3).

Selgitame, et JahiS § 47¹ annab KeA-le õigusliku aluse kohaldada KorSis ette nähtud meetmeid, sealhulgas sõiduki peatamist (KorS § 45), isiku kinnipidamist (KorS § 46), vallasasja läbivaatamist (KorS § 49), valdusesse sisenemist (KorS § 50) ja valduse läbivaatust (KorS § 51). Samas ei ole tegemist piiramatuga õigusega. Nimetatud meetmete kohaldamine eeldab igal üksikjuhul õiguslikku alust ning peab olema seotud konkreetse järelevalve eesmärgiga.

Järelevalvemeetme kohaldamise eelduseks on piisava ja objektiivselt hinnatava ohu või ohukahtluse olemasolu, mis õigustab vastava meetme kasutamist (KorS § 5). Iga meetme rakendamisel peab ametnik hindama selle vajalikkust ja proportsionaalsust (KorS § 7) ning tagama, et sekkumine ei ületa seatud eesmärgi saavutamiseks vajalikku ulatust.

Palute hinnata: kas ja millises ulatuses hõlmab see pädevus:

- a) Püssikotis olevate jahirelvade ja varustuse kontrollimist olukorras, kus isikud viibivad jahipiirkonnas/jahialal/looduses, kuid jahipidamine ei ole veel alanud või on juba lõppenud.

Selgitame, et JahiS § 23 lõike 2 kohaselt on jahipidamisega võrdsustatud ka jahisaaduse, jahitulirelva, jahikoera, koos lõikurotsikuga nooltega jahivibu või püünisega looduses viibimine. Seega võib ka nimetatud esemetega looduses viibimine kujutada endast jahipidamist JahiS tähenduses ning anda aluse kontrollida õigusaktidest tulenevate nõuete täitmist. Järelevalvet teostatakse jahipiirkonda jääval jahimaal ning mujal üksnes juhul, kui selleks esineb põhjendatud kahtlus st korrakaitseorganil on konkreetsetele asjaoludele tuginedes alust arvata, et korrarikkumine on aset leidmas või aset leidnud. Samas ei ole JahiS-s jahipidamise alguse ja lõpu hetke selgelt määratletud, mistõttu ei ole praktikas alati võimalik üheselt eristada, kas jahipidamine on alanud, kestab või on lõppenud.

Jahipidamise käigus kasutatakse jahimaal liikumiseks sõidukeid muu hulgas ulukite jälitamiseks, laskekohtade vahetamiseks ning kütitud ulukite transportimiseks. Sellised tegevused võivad JahiS kohaselt kuuluda jahipidamise koosseisu (JahiS § 23 lg 1 ja 2).

Selleks, et hinnata, kas isik tegeleb või tegeles vahetult enne kontrollimist jahipidamisega JahiSe tähenduses, võib olla põhjendatud kontrollida jahirelva paiknemist (sh püssikotis), selle seisundit ning jahisaagi olemasolu või puudumist. Samas tuleb rõhutada, et iga konkreetne järelevalvetoiming peab olema eesmärgipärane, põhjendatud ning vastama vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele (KorS § 7).

Eeltoodust tulenevalt võib nii jahile minek kui jahilt tulek teatud juhtudel olla käsitatav jahipidamise osana. Samas ei tähenda see, et iga jahile suundumine või jahilt naasmine oleks automaatselt käsitatav jahipidamisena või annaks isenesest aluse intensiivsete järelevalvemeetmete kohaldamiseks. Seos jahipidamisega peab nähtuma konkreetsetest ja kontrollitavatest asjaoludest, näiteks asukohast, ajalisest seosest, jahisaagi olemasolust, eelinfost, isiku tegevusest või muudest objektiivsetest tunnustest. Seega järelevalve teostamisel tuleb igal juhul hinnata konkreetse olukorra asjaolusid ning vältida põhjendamatu sekkumist.

- b) Isikute kinnipidamist ja nende sõidukite, varustuse või lubade, laskekatse tunnistuste kontrollimist väljaspool jahiala/jahipiirkonda/olukorda (nt maanteel, mujal avalikus ruumis) üksnes seetõttu, et isik on teada jahimees või auto/riietus on jahimehelik.

Selgitame, et JahiS § 3 lõike 1 kohaselt on jahimaa jahiluki vabaks elamiseks sobiv ja jahipidamiseks kasutatav ala. Sama paragrahvi lõike 2 punkti 1 kohaselt ei kuulu jahimaa hulka planeeringuga määratud linna, alevi ja aleviku ning küla selgelt piiritletav kompaktse asustusega ala, samuti puhke- ja virgestusala, kus ohutu jahipidamine ei ole võimalik. JahiS-est tulenev järelevalve on seotud eeskätt jahimaal toimivate tegevustega ning mujal üksnes erandina, kui selleks esineb seadusest tulenev õiguslik alus. Selliseks aluseks võivad olla KorS § 45 ja 49 ning usaldusväärne eelinfo võimaliku salaküttimise kohta. Kui on teave, et teatud piirkonnas on toimunud salaküttimine ja sõiduk on liikunud kindlas suunas, võib põhjendatud juhul peatada kirjeldusele vastavad sõidukid sõltumata nende asukohast. Sõiduki kontrollimisega kaasneb alati ka selgitus peatamise põhjuse kohta. Võimalus peatada sõidukeid ka väljaspool jahipiirkonda salaküttimise kahtluse korral eeldab rangelt piiritletud tingimusi. Sõiduki peatamine on intensiivne sekkumine isiku põhiõigustesse, eeskätt liikumisvabadusse ning seda ei saa põhjendada üksnes üldise kirjeldusega (nt „kirjeldusele vastav sõiduk“), vajalik on konkreetne ja individualiseeritav teave (nt sõiduki täpsem kirjeldus, liikumissuund, seos konkreetse juhtumiga), mis võimaldab seostada kontrollitavat isikut võimaliku rikkumisega.

KeA on selgitanud, et „jahimaa“ mõiste sisustamisel lähtutakse Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) ja Jahilubade Infosüsteemi (JAHIS) kaardirakendustes kajastatud jahimaade piiridest. Juhul, kui asulad või alevikud ei ole vastava kaardimaterjali alusel jahimaast välja arvatud,

käsitatakse neid jahimaana, kus kohaldub JahiS (vt nt Pärnu Maakohtu otsus nr 4-23-994). KeA selgituse kohaselt ei teostata jahipidamise nõuete rutiinset kontrolli, ei kontrollita jahiriietuses isikuid ega peatata sõidukeid jahipidamise kontrollimise eesmärgil väljaspool jahimaad.

- c) KorS § 45 lõike 1 kohaselt võib politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgani ametiisik anda sõiduki- või maastikusõidukijuhile (edaspidi sõidukijuht) käega, sauaga, helkurkettaga või alarmsõiduki valgusseadme või valjuhääldi abil liikluseaduses kehtestatud korras märguande sõiduki või maastikusõiduki (edaspidi sõiduk) peatamiseks, kui see on vajalik ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks. Samas ei tuvasta KorS, RelvS ega JahiS konkreetsemalt õigust KeA-le sõiduki peatamiseks või vajaliku ohu tõrjumiseks olukorras, kus jahipidamine ei ole alanud või on lõppenud.

Selgitame, et JahiS § 47¹ kohaselt võib KeA riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada KorS §-s 45 sätestatud sõiduki peatamise meetet. Sõiduki peatamine peab siiski olema seotud konkreetse järelevalve eesmärgiga ning eeldab piisava ja objektiivselt hinnatava ohu või ohukahtluse olemasolu (KorS § 5). Järelevalvemeetmete kohaldamisel tuleb igal üksikjuhul hinnata meetme vajalikkust ja proportsionaalsust (KorS § 7). Sõiduki peatamisel tuleb ametnikul teatavaks teha peatamise põhjus ning selgitada rakendatava meetme eesmärki viisil, mis on kontrollitavale isikule arusaadav (KorS § 11).

Kui sõiduki peatamisel ilmneb, et sõidukis viibib isik või isikud, kes tegelevad jahipidamisega või kelle tegevus võib viidata jahipidamisele, võib KeA kontrollida jahipidamise õigust ning jahisaagi olemasolu ja päritolu. Samuti võib olla põhjendatud kontrollida jahirelva paiknemist ja seisundit (ohutust).

KeA on selgitanud, et jahipidamise toimumise hindamisel võetakse kogumis arvesse erinevaid asjaolusid, sealhulgas isiku viibimist jahimaal ning jahipidamisele viitavate esemete olemasolu. Üksnes jahiriietuse kandmine ei ole iseenesest piisav alus järelevalvemeetme kohaldamiseks ning vajalik on ka piisav ja objektiivselt hinnatav oht või ohukahtlus.

Sõiduki peatamisele järgnevate järelevalvetoimingute, nagu sõiduki läbivaatuse, relvade sisulise kontrolli või isiku tegevuse piiramise, kohaldamine peab põhinema piisaval ja objektiivselt hinnataval ohul või ohukahtlusel (KorS § 5) ning olema nõuetekohaselt dokumenteeritud. Meetmete rakendamisel tuleb hinnata nende vajalikkust ja proportsionaalsust (KorS § 7) ning tagada, et meetme kohaldamise aluseks olevad asjaolud on hiljem kontrollitavad.

Eeltoodust tulenevalt võib jahimaal, sealhulgas väiksematel teedel, sõiduki peatamine olla põhjendatud juhul, kui esineb objektiivselt hinnatav oht või ohukahtlus, et isik tegeleb või on tegelenud jahipidamisega JahiS tähenduses.

2. Relvakontroll sõidukis väljaspool jahipidamist RelvS § 88 ja § 88¹ kohaselt on relvade käitlemise üldine järelevalve ja relvaohutuse tagamine PPA pädevuses, mis koolitab oma ametnikke erinevaid relvasüsteeme ohutult käitlema ja kontrollima. Arvestades, et väljaspool jahipidamist on tegu relva transportimise, mitte jahipidamisega, palute hinnata:

- a) Kas KeA-l on õigus ja sisuline pädevus nõuda relvakotis asuvate relvade ettenäitamist RelvS nõuetele vastavuse kontrollimiseks?

Selgitame, et relvaseaduse § 88 ja § 88¹ kohaselt kuulub relvade käitlemise üldine järelevalve ning relvaohutuse tagamine PPA pädevusse.

KeA on selgitanud, et ei teosta relvade vastavuse kontrolli relvaseaduse nõuetele. Samas võib KeA JahiS-st tuleneva järelevalve raames kontrollida jahitulirelvi ulatuses, mis on vajalik JahiS ja jahieeskirja nõuete täitmise hindamiseks. JahiS § 23 lõike 2 kohaselt on teatud tegevused

võrdsustatud jahipidamisega, mistõttu võib jahimaal viibivate isikute puhul olla põhjendatud kontrollida relva paiknemist ja seisundit, et hinnata jahipidamise nõuetest kinnipidamist. Selliste järelevalvetoimingute tegemisel tuleb siiski lähtuda KorS põhimõtetest, sealhulgas piisava ja objektiivselt hinnatava ohu või ohukahtluse olemasolust (KorS § 5) ning meetmete vajalikkusest ja proportsionaalsusest (KorS § 7).

KeA on selgitanud, et ametnike väljaõpe hõlmab ka relvade ohutut käsitlemist ja kontrollimist, kuid see ei muuda pädevuse jaotust erinevate asutuste vahel.

KeA on selgitanud, et praktikas esineb olukordi, kus kontrollitavad isikud ei pruugi esialgu oma tegevuse tegelikku iseloomu avaldada. Näiteks võib jahipidamisega seotus ilmnedas alles järelevalvetoimingute käigus, kui tuvastatakse jahisaagi olemasolu või relva seisund. Selliste olukordade esinemine ei välista siiski vajadust, et iga järelevalvetoiming peab põhinema piisaval ja objektiivselt hinnataval ohul või ohukahtlusel (KorS § 5) ning vastama vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele (KorS § 7).

JahiS § 23 lõike 3 punkti 4 kohaselt ei loeta jahipidamiseks olukorda, kus jahitulirelv on laadimata ja püssikotis, st mõlemad tingimused peavad olema samaaegselt täidetud. Seetõttu ei ole üksnes püssikotis paikneva jahirelva alusel võimalik anda lõplikku hinnangut, kas isik tegeleb jahipidamisega või mitte. Jahirelva laetuse tuvastamiseks võib olla põhjendatud kontrollida püssikotis paiknevat relva, sealhulgas hinnata relva seisundit ja selle ohutust. KeA on selgitanud, et praktikas esineb juhtumeid, kus püssikotti on paigutatud laetud jahitulirelv, mis kujutab endast ohtu ning võib olla käsitatav ka jahieeskirja rikkumisena (jahieeskiri § 7 lg 2).

b) Kas KeA-l on õigus kontrollida relvaloa või kehtiva loata relva olemasolu?

Selgitame, et JahiS § 24 lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt võib jahipidamisel kasutada üksnes jahipidamise otstarbel registreeritud sile-, vintraudseid ja kombineeritud tulirelvi (välja arvatud täisautomaattulirelvad) ning jahipidamise otstarbel registreeritud poolautomaattulirelvi, mille salve mahub kuni kaks padrunit. Samuti ei ole lubatud kasutada tulirelvi, mille otstarve ei ole jahipidamine (JahiS § 24 lg 4 p 11). Välisel vaatlusel ei ole võimalik aga kindlaks teha, kas tulirelv vastab nimetatud nõuetele.

KeA ei saa kontrollida relvaloa olemasolu või relva registreeringut iseseisva RelvS järelevalve eesmärgina. Sellist kontrolli saab teha ulatuses, mis on vältimatult vajalik konkreetse JahiS nõude kontrollimiseks, näiteks selleks, et hinnata, kas jahipidamisel kasutatakse jahipidamiseks lubatud relva.

Seejuures tuleb arvestada, et relvade käitlemise üldine järelevalve kuulub relvaseaduse kohaselt PPA pädevusse. Kui kontrolli käigus ilmneb, et isikul puudub relva käitlemise õigus või esineb muu relvaseaduse rikkumise kahtlus, edastatakse vastav teave PPA-le.

c) Kas selline tegevus on õigustatud korrakaitseaduse §-des 27 - 29 sätestatud ohuennetuse meetmetena ilma konkreetse, vahetu ja põhjendatud ohu olemasoluta.

Selgitame, et KorS § 2 lg 4 kohaselt on riiklik järelevalve korrakaitseorgani tegevus eesmärgiga ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada korrarikkumine. KorS § 27 järgi on ohukahtluse korral pädeval korrakaitseorganil (jahiseaduse puhul KeA-l) õigus kohaldada seaduses ettenähtud meetmeid ohu olemasolu väljaselgitamiseks. KorS § 5 lõike 6 järgi on ohukahtlus olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal ei saa tõenäosust, et korrarikkumine aset leiab, pidada piisavaks, kuid mille puhul on alust arvata, et korrarikkumine ei ole välistatud. Seetõttu võib jahimaal viibivate isikute ja nende poolt kasutatavate sõidukite kontrollimine tulla kõne alla juhul, kui kogumis hinnatud asjaolud viitavad võimalikule korrarikkumisele või selle ohule. Seejuures ei ole piisav üksnes isiku välimus või jahiriietuse kandmine, vaid vajalik on objektiivselt hinnatav ohukahtlus.

3. Jahimaja ja seltsi territooriumi kontroll pärast jahi lõppemist.

- a) Toote välja, et praktikas on esinenud juhtumeid, kus pärast jahipidamise lõppemist saavad KeA ametnikud jahimaja territooriumile, annavad korralduse kõigil isikutel paigal püsida ning asuvad kontrollima relvi, dokumente ja sõidukeid. Sellise läbivaatuse kohta ei koostata ega esitata osapooltele ka ühtegi dokumenti/protokolli, ehkki haldusmenetluse seadus ja KorS näevad meetmete rakendamisel põhjendamise ja protokollimise kohustuse ette.

Selgitame, et kui isikud on vahetult enne jahimaja juurde jõudmist tegelenud jahipidamisega või on selleks põhjendatud kahtlus, siis KeA kontrollib eelnevalt jahist osa võtnud isikute kehtivaid jahidokumente. Kui selgub, et jahi käigus on ulukeid kütitud, siis kontrollitakse jahilubade olemasolu ja kütümise kohta märgete tegemist ja kütitud ulukeid. Selline kontroll võib olla vajalik JahiS-st tulenevate nõuete täitmise hindamiseks ning kuulub KeA pädevusse. Tuleb taaskord rõhutada, et iga järelevalvetoiming peab põhinema piisaval ja objektiivselt hinnataval ohul või ohukahtlusel (KorS § 5) ning vastama vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele (KorS § 7). Isikul on kohustus taluda tema suhtes seaduses sätestatud alusel ja korras kohaldatavaid riikliku järelevalve meetmeid (KorS § 23 lg 3). Seejuures peab järelevalvemeetmete kohaldamisel järgima ka menetluslikke nõudeid, sealhulgas meetme aluse ja eesmärgi selgitamise kohustust (KorS § 11) ning vajaduse korral toimingute nõuetekohast dokumenteerimist.

Isikute liikumisvabaduse piiramine või sõidukite sisuline läbivaatus võib olla õigustatud üksnes juhul, kui selleks esineb selge õiguslik alus ning piisav ohukahtlus, ning sellised toimingud peavad olema nõuetekohaselt dokumenteeritud. Pelgalt asjaolu, et isikud viibivad jahimaja territooriumil, ei anna iseenesest alust sõidukite läbivaatuseks ega isikute liikumisvabaduse piiramiseks. Intensiivsemad meetmed eeldavad konkreetset ohukahtlust ning meetme aluse ja eesmärgi selgitamist kontrollitavale isikule.

KeA on selgitanud, et järelevalve teostamisel tutvustab ametnik end, selgitab kontrolli eesmärgi (jahijärelevalve puhul JahiS-i ja selle alusel kehtestatud nõuete täitmise kontrollimist) ning küsitleb isikuid nende tegevuse kohta, sealhulgas kas nad tegelevad või on vahetult enne kontrolli tegelenud jahipidamisega. Ühisjahi puhul kontrollitakse ühisjahti tõendavaid dokumente, sealhulgas ühisjahist osavõtjate nimekirja ja sinna kantud jahilube. Kontrolli käigus tuvastatakse jahipidamisega tegelevate või vahetult enne kontrolli tegelenud isikute isikusamasus ning kontrollitakse jahirelvade vastavust JahiS-i nõuetele. Samuti, et kütitud ulukite jaoks olid olemas jahiload ja need on nõuetekohaselt täidetud.

Kontrolli tulemused kantakse KeA objekti kontrollimise andmekogusse (OKAS). Dokumentide nõudmine ja järelevalvetoimingud fikseeritakse OKAS-es vastava kontrolli vormistamisega (vt objekti kontrollimise andmekogu põhimäärus <https://www.riigiteataja.ee/akt/113062025015>). KeA on ka selgitanud, et juhul kui järelevalve raames on vajalik kontrollida jahimaal paiknevaid sõidukeid ja nendes leiduvaid jahipidamisega seotud esemeid, kutsutakse sõiduki valdaja kontrolli juurde ning valdaja nõusolekul ja juuresolekul teostatakse sõiduki kui vallasasja läbivaatus.

Kui sõiduki valdaja esitab sõiduki kontrollimiseks vabatahtlikult, fikseeritakse kontrollitoimingud KeA andmekogus (OKAS). Kui valdaja nõusolek puudub või on vajalik kohaldada korraaitseaduses sätestatud erimeedet (nt vallasasja läbivaatamist KorS § 49, valduse läbivaatus KorS § 51 või valdusesse sisenemine KorS § 50), tuleb toiming nõuetekohaselt protokollida ning protokoll koopia esitada isikule esimesel võimalusel.

- b) Kui ametnik annab kontrollitavale korralduse seista sõidukist eemal ja alustab iseseisvalt sõidukis oleva kontrollimist, tekib küsimus, kas tegevus on enam jahipidamise riikliku järelevalve osa või on tegemist vallasasja läbivaatusega ja valdusesse sisenemisega KorS § 49-50 mõistes?

Selgitame, et JahiS § 47¹ kohaselt võib KeA riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada KorS-is sätestatud meetmeid. Sõiduki peatamine kvalifitseerub KorS § 45 tähenduses sõiduki peatamisena, samas kui sõiduki sisuline kontrollimine kujutab endast üldjuhul vallasasja läbivaatust KorS § 49 mõttes. Jahijärelevalve käigus jahitulirelva vastavuse kontrollimine JahiS-i nõuetele võib kuuluda riikliku järelevalve toimingute hulka. Kui selline kontroll toimub sõiduki valdaja nõusolekul ja juuresolekul, ei ole tegemist erimeetme kohaldamisega. Vabatahtlikkuse puhul peab isiku nõusolek olema teadlik ja tegelik, st isik peab mõistma, et tal on õigus keelduda. Kui aga sõidukit kontrollitakse valdaja nõusolekuta või piiratakse isiku liikumisvabadust (nt antakse korraldus sõidukist eemale astuda), on tegemist intensiivsema järelevalvemeetmega, mida tuleb käsitada vallasasja läbivaatuse korra seaduse § 49 tähenduses ning mille kohaldamine eeldab piisavat ja objektiivselt hinnatavat ohtu või ohukahtlust (KorS § 5), vastavust proportsionaalsuse põhimõttele (KorS § 7) ning nõuetekohast dokumenteerimist.

- c) Kas jahipidamise välistes olukordades võivad KeA ametnikud jahiseltsi territooriumil sõidukeid läbi vaadata või nõuda dokumentide (load, laskekatsetunnistused) ja relvade ettenäitamist?

Sellele küsimusele oleme sisuliselt juba eelnevates punktides vastanud. Täiendavalt märgime, et KeA-le on JahiS-iga pandud kohustus teostada järelevalvet jahipidamise nõuete täitmise üle, mis ei piirdu üksnes jahipidamise vahetu kestusega, vaid hõlmab vajaduse korral ka võimalike rikkumiste tagantjärele tuvastamist.

Kui jahimehed koos sõidukitega paiknevad jahimaal asuva jahimaja juures ning välise vaatluse (nt kütitud jahiluluki käitlemine) ja küsitlemise tulemusel on võimalik hinnata, et äsja on tegeletud jahipidamisega, võib KeA kontrollida jahipidamise nõuetele vastavust ka pärast jahipäeval toimunud ühisjahtide lõppemist. KeA-l on JahiS-est tulenev järelevalve kohustus tuvastada kütitud ulukite päritolu ning kas kütitud ulukite osas on tehtud jahiloale õiged ja õigeaegsed kütümise märged.

- d) Kas jahipidamise välistes olukordades võivad KeA ametnikud piirata isikute liikumisvabadust, käskides neid paigale jääda (PS § 34)?

Selgitame, et KorS § 23 lõike 3 kohaselt on kontrollile allutatud isikul kohustus taluda tema suhtes seaduses sätestatud alusel ja korras kohaldatavaid riikliku järelevalve meetmeid. See ei tähenda siiski, et järelevalvetoiminguid võiks teostada ilma õigusliku aluseta.

Järelevalvemeetme kohaldamise eelduseks on piisava ja objektiivselt hinnatava ohu või ohukahtluse olemasolu (KorS § 5). KeA selgituse kohaselt piiratakse liikumist ja antakse korraldus paigale jääda eelkõige ühisjahi kontrollimisel ajujahi järel kogunemiskohtades. Valdusesse sisenemine ja valduse läbivaatus on lubatud üksnes seaduses sätestatud juhtudel ja tingimustel (KorS § 50 ja § 51) ning seda üksnes juhul, kui see on vajalik JahiS-i alusel kehtestatud nõuete täitmise tagamiseks, väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks. Kontrolli juures on KeA ametnikul kohustus tagada, et järelevalvetoimingute aluseks olevad asjaolud ja toimingud on hiljem kontrollitavad ja vajaduse korral dokumenteeritud (KorS § 11).

KeA on selgitanud, et järelevalvetoimingute läbiviimisel on oluline tagada kontrolli ohutus, tõhusus ja sujuv kulg. Samuti on oluline vältida olukordi, kus kontrolli sisuline läbiviimine osutub võimatuks või ebaefektiivseks.

Sellest tulenevalt võib teatud juhtudel olla põhjendatud anda isikule korraldus ajutiselt paigale jääda, eelkõige olukorras, kus on vajalik vältida tõendite hävitamist, olukorra muutmist või võimaliku rikkumise varjamist.

Selline korraldus peab siiski põhinema piisaval ja objektiivselt hinnataval ohul või ohukahtlusel (KorS § 5) ning vastama vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele (KorS § 7). Üksnes kontrolli kiirus, mugavus või korralduslikud kaalutlused ei ole iseenesest piisav alus isikute liikumisvabaduse piiramiseks. Liikumisvabaduse piiramine (nt korraldus paigale jääda või sõiduki peatamine) kujutab endast olulist põhiõiguse riivet. Selline meede peab olema selgelt ajaliselt piiritletud, sisuliselt põhjendatud konkreetse ohukahtlusega, vajaduse korral kooskõlas kinnipidamise regulatsiooniga.

Lõpetuseks peate oluliseks, et järelevalve alused tuleneksid selgelt seadusest ning järelevalvet viiks läbi pädev ja koolitatud ametiasutus. Praktikast läbiviidav järelevalve peab olema proportsionaalne, lugupidav ja jahimeestele arusaadav.

KeA-l on JahiS § 47¹ alusel õigus teostada riiklikku järelevalvet ning kohaldada selleks KorS-is sätestatud meetmeid. See õigus ei ole siiski piiratud. Järelevalvemeetmeid ei või kohaldada pelgalt kontrollimise eesmärgil või rutiinse praktikana. Järelevalve peab olema riskipõhine, mitte rutiinipõhine. Järelevalvemeetme eesmärk peab olema suunatud riski vähendamisele või konkreetse ohu tõrjumisele või rikkumise tuvastamisele, mitte väljendama abstraktset kontrollifunktsiooni. Meetmete kohaldamise eelduseks on piisava ja objektiivselt hinnatava ohu või ohukahtluse olemasolu (KorS § 5). Meetmete rakendamisel tuleb igal üksikjuhul hinnata nende vajalikkust ja proportsionaalsust (KorS § 7) ning tagada, et sekkumine ei ületa seatud eesmärgi saavutamiseks vajalikku ulatust. Võetud meetmed peavad olema sobivad ja vajalikud, olles maaomaniku omandiõigust ja jahimeeste tegevust kõige vähem koormavad, tagades samas jahinduse ohutuse ja seaduslikkuse.

KorS-ist tulenevad põhimõtted, eelkõige ohu ja ohukahtluse olemasolu nõue ning proportsionaalsuse põhimõtted ei ole pelgalt suunavad, vaid kujutavad endast vahetult kohaldatavaid õigusnorme, mille rikkumine toob kaasa järelevalvetoimingu õigusvastasuse ning võib kaasa tuua ka riigivastutuse. Järelevalvemeetmete eesmärgipärasus ning menetluslike nõuete täitmine on olulised ja seotud kodanike põhiseaduslike põhiõiguste kaitsega, eeskätt omandiõiguse, liikumisvabaduse ja eraelu puutumatuse kontekstis.

Jahipidamisega seotud järelevalve ei piirdu üksnes jahipidamise vahetu kestusega, vaid võib teatud juhtudel hõlmata ka pärast jahipidamist toimuvat kontrolli, kui kogumis hinnatud asjaolude põhjal esineb ohukahtlus, et jahipidamise nõuete täitmist on vaja kontrollida. Samas ei ole põhjendatud järelevalvetoimingute tegemine üksnes üldise kahtluse või kontrollimise eesmärgil. Jahipidamisega seotust tuleb hinnata konkreetsete ja kogumis hinnatavate asjaolude alusel (nt käitumine, asukoht, varasem teave, sündmuse kontekst) ning vältida üldistavaid järeldusi. Järelevalve teostamisel väljaspool jahiala on selline tegevus lubatav üksnes erandjuhtudel, kui esineb konkreetne ja põhjendatud ohukahtlus, näiteks usaldusväärne teave võimaliku õigusrikkumise, nagu salaküttimine, kohta. Üldine või ennetav kontroll väljaspool jahiala, sealhulgas üksnes isiku välimuse, riietuse või muu sarnase tunnuse alusel, ei ole kooskõlas kehtiva õigusega ning kuulub pigem PPA üldpädevusse.

Nii sõidukite läbivaatamine, relvade kontrollimine kui ka isikute liikumisvabaduse piiramine kujutavad endast intensiivsemaid meetmeid, mille kohaldamine eeldab selget õiguslikku alust, konkreetset ohukahtlust ning vajaduse korral nõuetekohast dokumenteerimist (sh KorS § 49. § 50 ja § 51). Ka tuleb järelevalvetoimingute käigus ametnikul selgitada meetme eesmärki ja alust (KorS § 11) ning tagada, et toimingud ja nende aluseks olevad asjaolud on hiljem kontrollitavad.

Ka jahitulirelvade ohutu käitlemise kontroll ei kuulu üksnes relvaseaduse alusel PPA pädevusse, vaid KeA võib teostada kontrolli ulatuses, milles see on vahetult seotud jahipidamisega või selle üle järelevalve teostamisega jahimaal. KeA võib JahiS-st tuleneva järelevalve raames kontrollida jahirelvi ulatuses, mis on vältimatult vajalik jahipidamise nõuete täitmise hindamiseks. Samas ei hõlma see RelvS tuleneva üldise järelevalve teostamist, sealhulgas relvaloa kehtivuse või relva

registreerimise kontrolli kui iseseisvat eesmärki. Sellised toimingud kuuluvad RelvS kohaselt PPA pädevusse ning KeA roll saab olla üksnes abistav konkreetse JahiS rikkumise kahtluse korral.

Järelevalvetoimingute nõuetekohane dokumenteerimine ei ole üksnes formaalne kohustus, vaid oluline õiguskaitsegarantii, mis võimaldab hiljem kontrollida meetmete õiguspärasust ning tagab isikutele tõhusa kaebeõiguse. Dokumenteerimise nõuded tulenevad muu hulgas hea halduse põhimõttest ning nende rikkumine võib kaasa tuua tõendite lubamatuse või menetluse tulemuse vaidlustamise.

Kokkuvõttes leiame, et KeA peab järelevalve teostamisel alati lähtuma proportsionaalsuse, põhjendatuse ja minimaalse sekkumise põhimõttest ning tagama, et kontroll oleks isikutele arusaadav ja lugupidav. Järelevalve eesmärk on eelkõige ennetada raskeid rikkumisi ja tagada jahipidamise ohutus, mitte põhjendamatult sekkuda õiguspärasesse tegevusse. Selline lähenemine aitab säilitada jahimeeste kui riigi partnerite usaldust ja tagada samal ajal jahinduse seaduslikkuse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marten Kokk
kantsler

Koopia: Õiguskantsleri Kantselei

Maarja Kilter 626 2932
maarja.kilter@kliimaministeerium.ee

Aimar Rakko 626 9104
aimar.rakko@kliimaministeerium.ee